Transferència de la L1 en l'adquisició dels clítics pronominals del català (L2)

Pau Maré i Soler
Universitat de Girona
pau.mare@udg.cat

Resum

El nostre estudi se centra en la transferència de la L1 en l'adquisició d'una L2 i, en concret, en l'adquisició dels clítics pronominals (CP) d'una llengua romànica, el català, en dos grups de parlants, un amb el romanès i l'altre amb el tagal com a L1. Un tercer grup, format per parlants autòctons, ens ha permès de fer comparacions i establir semblances i diferències respecte als grups d'aprenents. En general, els estudis dedicats a l'adquisició dels CP romànics en L2 accepten la influència tipològica de la llengua materna (Towel & Hawkins 1994; Santoro 2006; Askildson 2008), però també n'hi ha que en minimitzen el pes (White 1996; Duffield & White 1999; Duffield *et al.* 2002). El nostre estudi dóna suport a la idea de la transferència de la L1 en general, i en l'adquisició dels CP d'una llengua romànica en particular.

Mots clau: clítics pronominals, català, romanès, tagal, adquisició de segones llengües, transferència L1.
Rebut: 6.IX.2010 – **Acceptat:** 29.XI.2010

Taula dels continguts

1 Introducció
2 Els CP del català
3 Els CP del romanès
4 Els CP del tagal
5 Les entrevistes: metodologia
6 Anàlisi quantitativa
7 Conclusions
Referències

Ianua. Revista Philologica Romanica
Vol. 10 (2010): 73–92
ISSN 1616-413X
http://www.romaniaminor.net/ianua/

© Romania Minor

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

1 Introducció[1]

En l'adquisició dels CP romànics en L2, la majoria d'estudis reconeixen la influència tipològica de la llengua materna (Towel & Hawkins 1994; Santoro 2006; Askildson 2008), però també n'hi ha que no ho fan (White 1996; Duffield & White 1999; Duffield *et al*. 2002). Pel que fa al català, no hi ha estudis exclusivament dedicats als CP des de la perspectiva de l'ASL. Sí que n'hi ha de relacionats amb l'adquisició de primeres llengües, però generalment són poc descriptius, amb preocupacions sobretot teòriques (Escobar & Gavarró 2000; Wexler, Gavarró & Torrens 2004; Gavarró, Mata & Ribera 2006). Pel que fa a altres llengües, en ASL podem citar, per exemple, Liceras (1985) i Montrul (2004; també en L1) per al castellà, Parodi (2002) per al castellà i el grec, Leonini (2006; també en L1) i Santoro (2006) per a l'italià, i White (1996) i Askildson (2008) per al francès. El nostre estudi aporta evidències sobre la transferència[2] de la L1, i, en concret, en l'adquisició dels CP d'una llengua romànica.

Els resultats de l'anàlisi quantitativa de la producció i dels errors dels CP dels tres grups d'entrevistes mostren diverses diferències, algunes estadísticament significatives, que poden ser atribuïdes a les característiques de la L1. El càlcul estadístic l'hem fet amb el programari SPSS i, en concret, amb la prova no paramètrica *U* de Mann-Whitney. Focalitzarem el nostre article en dos aspectes de la producció de CP del grup d'aprenents que tenen el tagal com a L1 (grup T): la poca producció de CP en general i la manca de producció de CP enclítics (situats darrere del verb). Compararem aquestes dades amb les del grup d'aprenents que tenen el romanès com a L1 (grup R) i del grup d'autòctons (grup C). Així, veurem si la gramàtica pronominal del tagal, tipològicament molt llunyana de la del català i amb un funcionament molt particular, té a veure amb les diferències.

En aquest article, primer repassarem breument alguns aspectes de les gramàtiques particulars de les tres llengües objecte d'estudi: primer la L2, el català (§ 2), i seguidament les dues L1, el romanès (§ 3) i el tagal (§ 4). Es tracta de característiques gramaticals que poden explicar alguns dels resultats que hem trobat en l'anàlisi quantitativa. A continuació, explicarem la metodologia que hem utilitzat per a la realització d'aquest estudi (§ 5), especificant la mena d'entrevistes, el procediment i la mostra utilitzats. El gruix de l'article és a § 6, amb l'anàlisi quantitativa. Finalment, presentarem les nostres conclusions (§ 7).

[1] Al llarg de l'article usarem les següents abreviatures: AC = 'acusatiu', ACOM = 'aspecte acomplert', AP = 'argument principal', ASL = 'adquisició de segones llengües', BEN = 'benefactiu', C = 'clítics', CP = 'clítics pronominals', DAT = 'datiu', DT = 'desviació típica', F = 'pronom fort', FEM = 'femení', INAC = 'aspecte inacomplert', M = 'mitjana', MASC = 'masculí', NEUT = 'neutre', NOM = 'nominatiu', OBL = 'cas oblic', P = 'produccions', PL = 'plural', PROS = 'aspecte prospectiu', REC = 'cas recte', RÈG = 'cas règim', SG = 'singular', ∅ = 'manca de realització fonètica'.

[2] Seguint Odlin (1989) i Jarvis & Pavlenko (2008) utilitzarem com a sinònims els mots 'transferència' (*transfer*) i 'influència interlingüística' (*crosslinguistic influence*).

© Romania Minor
http://www.romaniaminor.net/ianua/

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

2 Els CP del català

2.1 CP bàsics[3]

Les gramàtiques no s'acaben de posar d'acord en el nombre de CP bàsics que hi ha en català. En el nostre estudi seguirem la proposta de la majoria de gramàtics (Marvà 1968; Fabra 1991; Pérez Saldanya, Sifre & Todolí 2004, entre d'altres). Es tracta de les catorze formes proclítiques que es col·loquen davant de verbs que comencen amb consonant (repetint *els* per al datiu i l'acusatiu plurals). També tenim en compte la forma col·loquial del datiu plural [əlzi] (Bonet & Lloret 2005). Vegem-ne una taula il·lustrativa:

TAULA 1. *CP bàsics del català*

			SG	PL
1a persona	AC/DAT		em	ens
2a persona	AC/DAT		et	us
3a persona	AC	MASC	el	els
		FEM	la	les
		NEUT	ho	—
	DAT		li	els / [əlzi]
	AC/DAT	Reflexiu	es	
Partícules pronominals			en, hi	

2.2 L'emplaçament

En llengües romàniques, segons la posició respecte a les formes verbals, els CP tradicionalment s'anomenen enclítics (situats al darrere) o proclítics (situats al davant). L'emplaçament, però, no és gratuït, depèn de la naturalesa morfosintàctica de la forma verbal que acompanyin. Així, a les formes verbals no personals d'infinitiu (1) i de gerundi (2) —els participis no accepten clítics—, i a l'imperatiu (3) sempre se li adjunten formes enclítiques:

(1) treure-**la** / ***la** treure

(2) prenent-**ne** / ***en** prenent

(3) porta'**l** / ***el** porta

La resta de formes, flexionades en persona, tal com es produeix generalment en totes les llengües romàniques actuals, excepte el galaicoportuguès i l'asturià, requereixen la proclisi (Pusch 2006, xiii):

[3]Quan diem *bàsics*, ens referim que, de les diferents formes que adopten els CP depenent de la seva posició i del context fonològic, aquestes són les més representatives.

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

(4) a. Diuen que **la** veurà demà
b. * Diuen que veurà-**la** demà

(5) a. Em penso que **en** saben molt
b. * Em penso que saben-**ne** molt

2.3 Pronoms buits

En català, en certs contextos, no fa falta fer referència mitjançant un pronom a un determinat element que ja ha aparegut perquè aquest ja se sobreentén. Hi ha gramàtics que parlen de l'existència de pronoms buits en aquesta mena de construccions. Es tractaria, en general, de subjectes nuls.[4] Alguns autors també assenyalen l'existència d'alguns objectes nuls (Rizzi 1986). En general, en una oració es marquen amb el signe [*pro*]:

(6) Estic convençut que [**pro**] apareixerà

3 Els CP del romanès

3.1 CP bàsics

Com els del català, els CP romanesos adopten diferents formes segons el context. Seguidament presentem una taula amb les formes que considerem bàsiques, és a dir, aquelles que apareixen en la posició menys marcada. Entre parèntesis hi escrivim la forma catalana equivalent per establir-hi posteriorment algunes comparacions.

Taula 2. *CP bàsics del romanès*

			SG	PL
1.ª persona	AC		mă (em)	ne (ens)
	DAT		îmi	
2.ª persona	AC		te (et)	vă (us)
	DAT		îţi	
3.ª persona	AC	MASC	îl (el)	îi (els)
		FEM	o (la)	le (les)
		NEUT	o (ho)	—
		REFL	se (es)	
	DAT	MASC/FEM	îi (li)	le (els / [əlzi])
		REFL	îşi (es)	

[4] El català és una llengua de les anomenades *pro-drop*, és a dir, que permet l'omissió del subjecte en les oracions declaratives.

© Romania Minor
http://www.romaniaminor.net/ianua/

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

Primer de tot, tal com veiem a la taula, és important de remarcar que en romanès no hi ha CP que facin referència al subjecte, és a dir, que tots són d'objecte, ja sigui directe (cas acusatiu) o indirecte (cas datiu). Morfològicament, els CP romanesos són molt propers als catalans, amb morfemes idèntics com la *m* de 1a persona del singular ('em' / *mă* i *îmi*), la *t* de la 2a del singular ('et' / *te* i *îţi*) o la *s* de 3a persona amb caràcter reflexiu ('es' / *se* i *îşi*). El que més sobta és el femení *o*, ja que en català i en castellà el morfema *o* s'identifica més aviat amb el gènere masculí. Tanmateix, *o* també s'usa per al neutre, que resulta molt proper formalment al clític català *ho*. La gran diferència, però, és la major distinció entre formes d'acusatiu i datiu, ja que en català només hi ha una forma de 1a persona ('em' ⟶ *mă* i *îmi*), de 2a ('et' ⟶ *te* i *îţi*) i de 3a amb caràcter reflexiu ('es' ⟶ *se* i *îşi*). Una altra diferència important és que, tal com passa en castellà, el romanès no disposa de pronoms equivalents a les partícules pronominals del català (*en* i *hi*).

3.2 Emplaçament

En referència a l'emplaçament, els CP romanesos poden ser enclítics, proclítics o, excepcionalment, mesoclítics. En concret, són enclítics amb el gerundi (7) (Cojocaru 2004, 147) i amb l'imperatiu afirmatiu (8) (Cojocaru 2004, 159), i proclítics amb les formes verbals conjugades (9) (Răuţă 1973, 123), excepte l'imperatiu afirmatiu, i amb els infinitius (10) (Cojocaru 2004, 159):

(7) văzându-**vă**
'veient-**vos**'

(8) Arată-**mi** pantoful!
'Ensenya'**m** la sabata!'

(9) **Îmi** place spectacolul
'**M**'agrada l'espectacle'

(10) De ce m-ai sunat? Numai pentru a **mă** întrista?
'Per què m'has trucat? Només per entristir-**me**?'

Pel que fa a la mesoclisi, la col·locació d'un clític entre la forma no finita (participi o infinitiu) i l'auxiliar posposat, es tracta d'una construcció dialectal o pròpia del registre literari (Dobrovie-Sorin 1994; Legendre 2000). De fet, tan sols es produeix en contextos particulars (Lombard, 130; González-Barros 2004, 43): en oracions que expressen desig o imprecació amb el futur i el condicional, i en certes formes de perfet. Vegem-ne un exemple (Dumitru 2001, 99):

(11) Ruga-**mă**-vei să te ajut?
'**Em** demanaràs que t'ajudi?'

3.3 Verbs absoluts

En romanès hi ha arguments que funcionen de manera diferent dels equivalents del català (i viceversa). En aquest sentit, el que ens interessa és que en romanès hi

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

ha major tendència a fer un ús absolut de certs verbs, com per exemple els verbs *a şti* 'saber', *a spune* 'dir' o *a se uita* 'mirar'.[5] Vegem-ne un parell d'exemples (Cojocaru 2004, 92 i 108):

(12) Dar poate le-a spus Andrei unor cunoştinţe, nu ştiu
Però potser els-ha dit Andrei alguns.DAT coneguts no sé
precis.
exactament
'Però potser els **ho** *ha dit* l'Andrei a alguns coneguts, no **ho** *sé* exactament.'

(13) Ţi-am spus de sute de ori!
et-he dit de cent de vegades
'T'**ho** *he dit* centenars de vegades'

A més, tal com veiem a l'exemple, el CP amb més inclinació a no ser produït és el neutre *o* (*ho*).

4 Els CP del tagal

4.1 Les marques de funció i la morfologia verbal

El tagal té una sèrie de partícules anomenades marques de funció (Gràcia 2005) que s'anteposen als arguments per indicar la seva funció sintàctica. Les bàsiques són *ang*, *ng* i *sa*, utilitzades davant de noms comuns (també hi ha *si*/*sina*, *ni*/*nina* i *kay*/*kina*, usades davant de noms propis). La marca de funció *ang* (i *si*/*sina*) és la més especial perquè, en una oració, distingeix un argument de la resta. Seria una mena de distintiu morfològic que expressa un rang especial d'aquest argument. El més interessant del cas és que la morfologia verbal, fent ús d'un o altre afix, indica la funció concreta d'aquest argument. Aquest fenomen és característic de les llengües filipines. Pel que fa a les altres dues marques de funció, *ng* (i *ni*/*nina*) fa referència al cas recte, i *sa* (i *kay*/*kina*), al cas règim. Vegem una taula que resumeix la informació donada fins ara:

TAULA 3. *Marques de funció*

			Forma	
			Noms comuns	Noms propis
Nivell afixal	Argument principal	SG	ang	si
		PL		sina
Nivell de marques de funció	Cas recte	SG	ng	ni
		PL		nina
	Cas règim	SG	sa	kay
		PL		kina

[5] En català també hi ha certes construccions amb el verb absolut, generalment de naturalesa col·loquial: *No (**ho**) sé*.

© Romania Minor
http://www.romaniaminor.net/ianua/

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

D'altra banda, els verbs del tagal són morfològicament molt rics, amb un sistema complex d'afixos —prefixos, sufixos i infixos— que representen informacions gramaticals ben diverses i que sovint conflueixen en morfemes sincrètics.[6] Representen el cas de l'argument principal, la mena de verb i l'aspecte. Morfològicament, també és important la reduplicació aspectual: la repetició de part de l'arrel verbal marca que l'acció no s'ha acabat. Per no estendre'ns-hi, només ens referirem als afixos d'AP, que són els que més ens interessen per al nostre estudi. Com abans hem avançat, els arguments precedits per la marca de funció *ang* remeten a la funció que defineixen uns determinats afixos que s'adjunten a la forma verbal. Aquests afixos són els de cas de l'argument principal. Les formes bàsiques, sotmeses a variació segons les sèries d'afixos a què s'incorporen, són les següents (Rackowski 2003, 11): *-um-* (nominatiu), *-in* (acusatiu), *-an* (datiu) i *i-* (oblic).

TAULA 4. *Afixos verbals del tagal (Rackowski 2003)*

Nominatiu	-um-
Acusatiu	-in
Datiu	-an
Oblic	i-

Vegem dos exemples pràctics del seu funcionament (Rackowski 2003, 10):

(14) a. Bibilh-**in** ng bata **ang tela** sa palenke para sa Nanay
PROS.comprar-AC REC nen AP roba RÈG mercat BEN mare
'El nen comprarà **la roba** al mercat per a la mare'

b. B**um**-ili **ang bata** ng tela sa palenke para sa Nanay
NOM.ACOM-comprar AP nen REC roba RÈG mercat BEN mare
'**El nen** ha comprat roba al mercat per a la mare'

A (14) veiem com els afixos verbals determinen la funció que té l'argument principal: a (14a), *-in*, que s'associa a l'acusatiu, atribueix aquest cas a *ang tela* 'la roba', mentre que a (14b), *-um-* defineix el cas nominatiu per a *ang bata* 'el nen'.

4.2 Distribució de les formes

Generalment, els pronoms del tagal mantenen sempre la mateixa forma morfològica. La morfologia pronominal, com la nominal, s'acosta molt a la de les llengües aïllants com el xinès, en què els mots no varien per indicar formes gramaticals diferents (segons el gènere, el nombre, el cas, etc.), és a dir, no tenen flexió (Gràcia 2005, 5). A la següent taula representem els pronoms personals

[6] Que assumeixen més d'un valor gramatical.

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

del tagal que tradicionalment s'han tractat com a CP. Seguim Anderson (2005, 550) i Billings (2005, 310), però amb afegitons i modificacions:

TAULA 5. *CP del tagal*

Etiqueta tradicional	[±PL]	[± jo]	[± tu]	Formes *ang*	Formes *ng*	Pronoms catalans equivalents
1SG	−	+	−	ako	ko	F: jo, a mi CP: em
2SG+1SG	−	+	+	kita		CP: (jo) et (jo + a tu) CP: (tu) em (tu + a mi)
1PL exclusiu	+	+	−	kami	namin	F: (a) nosaltres CP: ens
1PL inclusiu	+	+	+	tayo	natin	F: (a) nosaltres CP: ens
2SG	−	−	+	ka	mo	F: (a) tu CP: et
2PL	+	−	+	kayo	ninyo	F: (a) vosaltres CP: us
3SG	−	−	−	siya	niya	F: (a) ell / (a) ella CP: el / la / li
3PL	+	−	−	sila	nila	F: (a) ells / (a) elles CP: els / les / [əlzi]

En general, les formes de la taula no comparteixen gaires trets gramaticals amb el català. Els equivalents d'aquests elements en català, a més, serien tant CP com pronoms forts catalans.

4.3 Emplaçament

En la gramàtica del tagal no podem parlar de formes proclítiques o enclítiques. Els CP, igual que la resta de clítics en general, se situen a la segona posició de la clàusula o de l'oració (Schachter & Otanes 1972; Anderson 1992, 2003 i 2005; Kroeger 1993 i 1998). Formen part dels anomenats clítics de segona posició (vegeu Halpern 1995; Franks 2000; Camacho 2002, entre d'altres). Vegem-ne un exemple (Mercado 2004, 112):

(15) Kum-akain **=ka** ng pansit (***ka**) kahapon (***ka**)
NOM.INAC-menjar 2SG(*ang*)tu REC fideus ahir
'(**Tu**) Ahir estaves menjant fideus'

© Romania Minor
http://www.romaniaminor.net/ianua/

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

4.4 Anàfora zero

En tagal hi ha determinats contextos en què no cal fer referència mitjançant un pronom a l'argument principal quan aquest ja ha aparegut en el discurs. Els gramàtics acostumen a anomenar aquest fenomen «anàfora zero» (*zeroanaphora*: Himmelmann 1999; Nagaya, entre d'altres), que seria equivalent a la idea dels pronoms buits catalans. En tagal aquest fet és molt general, sobretot si l'oració és transitiva i l'element és [–humà]. En concret, l'argument principal es pot ometre si ja ha aparegut anteriorment en el discurs, ja sigui [+humà] o [–humà]. Vegem-ne un exemple (Nagaya 2006, 96):

(16) Bin-uhat niya **ang isang kahon**.
ACOM-aixecar.AC 3SG(*ng*)ell AP un/una caixa

Din-ala niya ∅ ngayon sa bayk.
ACOM-carregar.AC 3SG(*ng*)ell ara RÈG bicicleta

I-sin-akay niya ∅.
OBL-ACOM-deixar 3SG(*ng*)ell

'(Ell) Ha aixecat **una caixa**. (Ell) **L**'ha carregada a la seva bicicleta. (Ell) **L**'ha deixada a terra.'

D'aquesta manera, tal com veiem a l'exemple, en tagal molt sovint no s'usen CP per recuperar elements ja apareguts anteriorment. S'ha de relacionar l'anàfora zero de l'argument principal amb el fet que aquest ja apareix representat per un afix a la forma verbal, l'afix d'AP. Així doncs, l'argument *ang isang kahon* 'una caixa' apareix a la primera oració i a les altres dues no hi ha cap referència pronominal, però la morfologia verbal, amb l'afix d'AP d'acusatiu, primer (*dinala*), i d'oblic, després (*isinakay*), sí que hi fa referència.

5 Les entrevistes: metodologia[7]

5.1 Entrevistes

Les entrevistes són semiestructurades, d'entre 20–30 minuts i amb un guió temàtic que consta de dues parts: una inicial en què es pregunta sobre temes variats com la família, la feina, l'arribada a Catalunya, l'explicació del darrer llibre llegit o de la darrera pel·lícula vista, etc., i una segona en què es demana que s'expliqui un seguit d'imatges (Mayer 1969). L'objectiu d'aquestes entrevistes és obtenir una producció oral el màxim d'espontània possible, cosa que s'aconsegueix a mesura que avança l'entrevista i parlant de temes en què l'entrevistat se senti còmode. La part del conte busca aconseguir la producció d'un discurs narratiu que, en el nostre cas, resulta important a l'hora de produir CP perquè afavoreix l'establiment de relacions entre personatges i elements del discurs.

[7] Les entrevistes han estat realitzades pel grup de recerca al qual pertanyem, utilitzades pel projecte *Lenguas e inmigración: la diversidad tipológica en la morfosintaxis y en el léxico y su influencia en el aprendizaje del catalán y del español*.

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

5.2 Procediment

Les entrevistes han estat enregistrades amb una gravadora que permet digitalitzar l'àudio, i han estat transcrites i codificades en un ordinador amb el format de transcripció CHAT (*Codes for Human Analysis of Transcripts*), propi del projecte CHILDES (MacWhinney 2000). Després de la codificació, hem analitzat l'entrevista amb alguns programes del CLAN (*Computerized Language Analyses*), també del projecte CHILDES. Bàsicament hem utilitzat el programa FREQ, amb el qual hem obtingut i confrontat freqüències de seqüències associades a les produccions de CP, tant correctes com incorrectes. Seguidament, hem entrat aquestes dades numèriques en una base de dades de la versió 15.00 del programari SPSS (*Statistical Package for the Social Sciences*), un programa estadístic informàtic. A través de l'SPSS, en primer lloc, hem calculat mitjanes de proporcions de les dades entrades i, seguidament, hem comparat les mitjanes entre els diferents grups d'entrevistes. Per a la comparació, hem utilitzat el test U de Mann-Whitney, que el mateix programari SPSS ofereix com a possibilitat d'anàlisi estadística. En estadística, la U de Mann-Whitney és una prova no paramètrica que serveix per a contrastar dues mostres independents. En concret, aquesta operació matemàtica compara mitjanes de dos grups i determina si les diferències són estadísticament significatives. Quan el valor resultant (representat amb la lletra p) és inferior a $0,05$, es pot afirmar que la diferència és significativa. D'aquesta manera, la presència de diferències estadísticament significatives entre els dos grups d'aprenents ens ha donat evidències sobre la influència de la L1 en l'adquisició del català com a L2.

5.3 Mostra

La nostra mostra total consta d'un total de 28 participants, 11 que tenen el romanès com a L1 (grup R, taula 6), 9 que tenen el tagal com a L1 (grup T, taula 7) i 8 que tenen el català com a L1 (grup C, taula 8).

Tots els informants estan o han estat escolaritzats en la seva llengua materna, cadascun al seu país d'origen. Pel que fa als aprenents de català, tots tenen la mateixa mena d'aprenentatge de la L2: formal. La gran majoria estan cursant estudis a Instituts d'Educació Secundària (IES), excepte dos informants del grup T i un del grup R que estudien català a escoles d'adults. Els nadius catalans també deriven d'IES excepte un que està realitzant un tercer curs universitari. Les mitjanes d'edats dels tres grups són similars, i la mitjana de temps d'estada a Catalunya dels grups R i T també.

© Romania Minor
http://www.romaniaminor.net/ianua/

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

Taula 6. *Mostra grup R*

Codi entrevistat	Edat	Temps d'estada (mesos)	Mena d'aprenentatge
*CAA	16	30	formal (IES)
*STM	12	18	formal (IES)
*ROA	14	18	formal (IES)
*SAG	17	17	formal (IES)
*MAK	13	15	formal (IES)
*LAB	15	13	formal (IES)
*CRN	14	11	formal (IES)
*BOG	16	10	formal (IES)
*TUC	27	8	formal (Escola d'Adults)
*AHS	17	8	formal (IES)
*CIM	12	7	formal (IES)

Taula 7. *Mostra grup T*

Codi entrevistat	Edat	Temps d'estada (mesos)	Mena d'aprenentatge
*DAI	27	36	formal (Escola d'Adults)
*ANA	17	34	formal (IES)
*HEN	14	28	formal (IES)
*EVL	23	17	formal (Escola d'Adults)
*ROA	13	12	formal (IES)
*KRJ	17	9	formal (IES)
*ANG	14	7	formal (IES)
*VED	16	7	formal (IES)
*ARL	16	7	formal (IES)

Taula 8. *Mostra grup C*

Codi entrevistat	Edat
*CRM	22
*MAP	17
*MIS	16
*CAC	16
*LAV	16
*MAN	15
*MIB	15
*MAJ	13

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

A la taula següent (calculada a través del programa SPSS), mostrem els valors de les mitjanes d'edat (anys) i temps d'estada (mesos):

Taula 9. *Mitjanes d'edats i temps d'estada*

	Grup R		Grup T		Grup C	
	M	DT	M	DT	M	DT
Edat	15,73	(4,15)	17,44	(4,61)	16,25	(2,60)
Temps d'estada	13,73	(6,54)	18,33	(11,62)	—	—

Hem contrastat els resultats de les mitjanes entre els dos grups d'aprenents amb la prova no paramètrica U de Mann-Whitney i no ens ha donat cap resultat significatiu, tant pel que fa a l'edat ($Z = -1,039$, $p = 0,331$) com per al temps d'estada a Catalunya ($Z = -0,458$, $p = 0,656$). La comparació dels grups d'aprenents amb el dels nadius amb relació a l'edat, tampoc ha estat estadísticament significativa, ni per al grup R ($Z = -1,302$, $p = 0,201$) ni per al grup T ($Z = -0,089$, p = 0,931). Per tant, donem per fet que les mostres són equivalents pel que fa a les variables d'edat i temps d'estada a Catalunya i, així, se'n poden treure dades comparables en l'anàlisi quantitativa del treball de camp.

6 Anàlisi quantitativa

6.1 Dades[8]

La primera dada que volem comentar és la més general: l'ús de CP respecte al total de paraules produïdes a les entrevistes. Relacionant aquests dos aspectes, podem establir quin dels tres grups usa proporcionalment més CP i fer comparacions. Vegem la taula:

Taula 10. *Ús de CP*

	Grup R		Grup T		Grup C	
	C	M (DT)	C	M (DT)	C	M (DT)
Total de C	664	0,04 (0,01)	403	0,03 (0,01)	1.528	0,06 (0,01)
Total de paraules	13.898		11.822		27.065	

[8]El 'Total de P' són les produccions de CP, que sovint estan formades per dos o més CP (combinacions). El 'Total de C', en canvi, són els CP concrets produïts. Fem aquesta distinció perquè hi ha fenòmens que afecten a les formes de manera individual (l'ús dels CP i les omissions) i d'altres que ho fan a la producció en conjunt (l'emplaçament). D'altra banda, cal apuntar que tant en les formes individuals com en les produccions, hi hem sumat els errors (incloses les omissions).

© Romania Minor
http://www.romaniaminor.net/ianua/

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

Proporcionalment, al grup dels autòctons hi ha més produccions de CP que als grups d'aprenents (0,04 per al grup R, 0,03 per al grup T i 0,06 per al grup C). Si comparem les dades, la diferència de proporcions entre els grups R i C no és significativa estadísticament ($Z = -1,651$, $p = 0,109$). Entre els grups T i C, en canvi, sí que ho és ($Z = -3,272$, $p = 0,0001$). Finalment, la comparació de mitjanes entre els grups R i T no és significativa, però s'hi entreveu una tendència molt clara ($Z = -1,861$, $p = 0,067$).

Íntimament relacionat amb la producció de CP pel total de paraules produïdes, és l'omissió de CP pel total de CP produïts.

Taula 11. *Omissions*

	Grup R		Grup T		Grup C	
	C	M (DT)	C	M (DT)	C	M (DT)
Total d'omissions	107	0,18 (0,07)	111	0,31 (0,10)	28	0,02 (0,01)
Total de C	664		403		1.528	

La taula 11 mostra proporcions molt diferents entre els tres grups. La més elevada és en el grup T, amb 0,31. El grup d'autòctons mostra el percentatge més baix, amb 0,02, mentre que el grup R en té 0,18. Si fem comparacions estadístiques entre les diferències dels grups, veurem que totes són significatives. Entre els grups R i C els valors són $Z = -3,633$, $p = 0,0001$; entre els grups T i C, $Z = -3,464$, $p = 0,0001$, i, finalment, entre els grups R i T, $Z = -2,925$, $p = 0,002$.

Pel que fa a la posició, hem calculat la mitjana de proporcions de proclítics, d'enclítics i de formes ambigües respecte al total de produccions. Les produccions ambigües són CP omesos dels quals no es pot determinar l'emplaçament (del tipus *[**Hi**] va anar[-**hi**]*). Vegem la taula:

Taula 12. *Emplaçament*

	Grup R		Grup T		Grup C	
	P	M (DT)	P	M (DT)	P	M (DT)
P de proclítics	567	0,91 (0,10)	321	0,87 (0,13)	1.263	0,93 (0,03)
P d'enclítics	33	0,07 (0,06)	6	0,02 (0,04)	81	0,06 (0,02)
P ambigües	8	0,02 (0,05)	30	0,10 (0,13)	5	0,00 (0,01)
TOTAL P	608		357		1.349	

A la taula es veu una tendència clara a la proclisi en els tres grups, amb valors molt semblants (0,91 per al grup R, 0,87 per al grup T i 0,93 per al grup C). Amb relació a l'enclisi, la mitjana de proporcions és pràcticament la mateixa als grups R i C (0,07 i 0,06, respectivament), però molt més baixa al grup T

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

(0, 02). L'anàlisi estadística revela que la diferència entre els grups R i C no és significativa ($Z = -0,330$, $p = 0,778$), mentre que sí que ho és entre els grups C i T ($Z = -2,241$, $p = 0,027$) i entre els grups R i T ($Z = -2,374$, $p = 0,016$). Pel que fa a les formes ambigües (0, 02 per al grup R, 0, 10 per al grup T i 0, 00 per al grup C), la diferència entre els grups R i C no és significativa ($Z = -0,092$, $p = 0,968$), mentre que entre els grups T i C és estadísticament significativa ($Z = -2,262$, $p = 0,027$) i entre els grups R i T és molt propera a la significació ($Z = -2,031$, $p = 0,056$).

6.2 Resum de les diferències estadístiques

En aquest punt, a través d'una taula, resumim les dades estadístiques extretes de l'anàlisi quantitativa amb la prova no paramètrica *U* de Mann-Whitney. Creiem que d'aquesta manera facilitem la lectura de les dades estadístiques i, al mateix temps, presentem les dades més importants de manera clarificadora. En concret, veurem els aspectes analitzats i si les diferències en proporcions entre els tres grups han resultat estadísticament significatives o no. El símbol O indica que la diferència estadística no és significativa ($p => 0,1$); el símbol ✓ indica que sí que ho és ($p =< 0,05$), i, finalment, el símbol ∘ indica que la diferència mostra una tendència a la significació ($p = 0,05 - 0,1$). Vegem la taula:

Taula 13. *Resum de les diferències estadístiques per grups*

Característiques comparades	R ↔ T	R ↔ C	T ↔ C
Ús dels CP pel total de paraules	∘	✗	✓
Omissió de CP pel total de clítics	✓	✓	✓
CP proclítics pel total de produccions	✗	✗	✗
CP enclítics pel total de produccions	✓	✗	✓
CP de formes ambigües pel total de produccions	∘	✗	✓

6.3 Discussió

Primer de tot, volem comentar les dades referents a l'ús general de CP a les entrevistes (taula 10). Com era d'esperar, els autòctons (grup C) produeixen estadísticament més CP que els aprenents (grups R i T). La comparació entre els grups mostra que de manera estadísticament significativa els aprenents del grup T produeixen menys CP que els autòctons i quasi també respecte al grup R. Dit d'una altra manera, els aprenents de català amb el tagal com a L1 eviten l'ús de CP. Els del grup R, els aprenents de català amb el romanès com a L1, en canvi, produeixen una proporció de CP estadísticament similar a la dels autòctons. Aquestes dades reflecteixen que hi ha relació entre la L1 dels aprenents de català i l'adquisició dels CP. Així, veiem que els aprenents de català que tenen com a L1 una llengua romànica com és el romanès, amb una llista de

© Romania Minor
http://www.romaniaminor.net/ianua/

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

CP molt propera, produeixen nivells de CP semblants als dels nadius, mentre que els aprenents amb el tagal com a L1, una llengua allunyada tipològicament i amb una sèrie de CP regida per aspectes gramaticals molt distants dels de les llengües romàniques, produeixen menys CP que els nadius i que els aprenents amb el romanès com a L1.

Pel que fa a la taula 11, la de les dades referents a l'omissió dels CP, hem vist que els aprenents del grup T ometen de manera molt notable els CP catalans i que, en comparació amb els grups R i C, ho fan de manera significativa estadísticament. Al grup R també hi ha un valor d'omissions elevat. A més, en comparació amb el grup dels autòctons, aquesta vegada la diferència sí que és significativa estadísticament. Per tant, els aprenents amb el romanès com a L1 ometen de manera significativa més clítics que els nadius, mentre que els aprenents amb el tagal com a L1, n'ometen més que ningú. La primera conclusió que en traiem és el paper de la L1 en l'omissió dels CP catalans, que queda palesa amb la diferència entre els dos grups d'aprenents.

En concret, creiem que l'omissió de CP en aprenents amb el tagal com a L1 es relaciona amb dos aspectes gramaticals que hem esmentat en la descripció del tagal: el funcionament de la morfologia verbal i el fenomen de l'anàfora zero. Els aprenents del grup T farien el que fan en la seva llengua: ometre aquells arguments que ja són presents d'alguna manera a la morfologia verbal. Així, l'omissió generalitzada de CP catalans tindria a veure clarament amb l'estructura gramatical de la L1 dels aprenents. De fet, no ens ha d'estranyar que una llengua amb un sistema pronominal tan diferent del del català influeixi en la manca de producció de CP. A l'altra banda hi ha el grup R, que, tot i que no tan extrems, també mostra valors d'omissió significatius. L'explicació rau en dos aspectes comentats en la descripció gramatical: la manca de partícules pronominals i la tendència a l'ús de verbs absoluts. El fet que en la seva L1 no tinguin CP equivalents als catalans *en* i *hi* comporta que els ometin de manera constant en el seu ús del català. Igualment, la tendència a fer verbs absoluts com en els casos de 'saber' o 'dir', queda palesa amb l'omissió dels CP (sobretot el CP neutre *ho*) que haurien d'acompanyar aquests verbs. En resum, les dades de la taula 11 mostren que la gramàtica particular de cada grup d'aprenents ha influït en els nivells d'omissió dels CP catalans.

Amb relació a l'emplaçament dels CP, a la taula 12 hem vist que les dades numèriques mostren semblances en els tres grups pel que fa als valors dels CP proclítics, però certes diferències en els de la producció d'enclítics i en els de les formes ambigües. En enclisi, tal com hem precisat, la diferència entre els grups R i T és estadísticament significativa. No ho és, però, entre els grups R i C, que mostren nivells de producció molt semblants. Creiem que aquest fet altra vegada té a veure amb la gramàtica pronominal particular de cada llengua. Així, en romanès, com hem vist en l'apartat de descripció gramatical, hi ha CP enclítics i funcionen de manera molt semblant als del català, mentre que el funcionament del tagal és massa diferent com per parlar d'enclisi o de proclisi. Per tant, per a un aprenent de català que té el romanès com a L1, no és problemàtic produir CP enclítics perquè ja n'utilitza en la seva llengua, però per a un que té el tagal com a L1, costa adquirir les normes de col·locació

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

perquè corresponen a un funcionament nou. És lògic que els aprenents de català que tenen el tagal com a L1 utilitzin molt més la proclisi, la forma menys marcada, en detriment de l'enclisi. D'aquesta manera, la L1 de cada grup d'aprenents ha influït en els resultats obtinguts quant a la producció en enclisi, promovent la transferència positiva en els del grup R, mentre que en els del grup T faltava la base corresponent en la L1 perquè hi hagués transferència. Pel que fa a les formes ambigües, que són omissions de CP que podien haver-se situat indiferentment en posició enclítica o proclítica, els resultats són distants entre els grups d'aprenents. El valor del grup T és molt més elevat que els altres, cosa que es relaciona amb les omissions sistemàtiques de CP catalans que hem vist al anteriorment. Les mitjanes mostren diferències estadístiques que són gairebé significatives entre els grups R i T i efectivament significatives entre els grups T i C. Els valors dels grups R i C són similars. Aquestes dades simplement corroboren la tendència dels aprenents del grup T a ometre els CP catalans.

7 Conclusions

En aquest article hem comprovat que, de manera general, la L1 influeix en l'adquisició d'una L2, i de manera particular, que la L1 influeix en l'adquisició dels CP d'una llengua romànica, com és el català. Per tant donem suport a estudis com els de Towel & Hawkins (1994), Santoro (2006) o Askildson (2008), que defensen la transferència de la L1 en general, i la que influencia l'adquisició de CP d'una llengua romànica, en particular. La prova d'aquesta transferència la trobem en les diferències estadístiques, algunes de les quals significatives, que hem detectat en l'anàlisi quantitativa de l'ús general, l'omissió i l'emplaçament dels CP catalans en aprenents que tenen el romanès i el tagal com a L1. Així, la gramàtica pronominal de la llengua tagala (L1), tipològicament molt llunyana de la del català i amb una sèrie de CP molt diferents, ha dificultat l'adquisició dels CP del català. Hem comprovat que aquests aprenents eviten l'ús de clítics, els ometen de manera generalitzada i en produeixen bàsicament de proclítics en detriment dels enclítics. Pel que fa a les omissions, creiem que estan relacionades amb el funcionament de la morfologia verbal i amb el fenomen de l'anàfora zero del tagal. D'altra banda, els aprenents amb el romanès com a L1 també ometen nivells elevats de CP en comparació amb els autòctons. En aquest cas, pensem que les omissions s'associen a la manca de CP equivalents a les partícules pronominals del català (*en* i *hi*) i a la tendència de l'ús absolut de certs verbs del romanès com *a şti* 'saber' o *a spune* 'dir'.

© Romania Minor
http://www.romaniaminor.net/ianua/

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

Referències

Anderson, Stephen R. (1992): *A-morphous morphology*. Cambridge: Cambridge University Press.

——— (2003): «Second position clitics in Tagalog.» In: S. Inkelas; K. Hanson [ed.]: *The nature of the word*. Cambridge (MA): MIT Press, 549–566.

——— (2005): *Aspects of the theory of clitics*. Oxford; New York: Oxford University Press.

Askildson, Lance R. (2008): «L2 acquisition of French object pronominal clitics: A parametric markedness account of crosslinguistic transfer.» Ms. University of Arizona. [Disponible a CiteSeer^X, URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/summary?doi=10.1.1.125.5952>]

Billings, Loren (2005): «Ordering clitics and postverbal R-expressions in Tagalog: a unified analysis?» In: Andrew Carnie; Heidi Harley; Sheila Ann Dooley [ed.]: *Verb first: On the syntax of verb-initial languages*. Amsterdam: John Benjamins, 303–339.

Bonet, Eulàlia; Lloret, Maria-Rosa (2005): «More on alignment as an alternative to domains: The syllabification of Catalan clitics.» *Probus* 17(1): 37–78. DOI: 10.1515/prbs.2005.17.1.37.

Camacho Taboada, María Victoria (2002): «Categorías sintácticas y arquitectura de la gramática: los clíticos pronominales en los sistemas lingüísticos románicos y eslavos.» Tesi doctoral. Universidad de Sevilla.

Cojocaru, Dana (2004): «Romanian grammar.» The Slavic and East European Language Research Center (SEELRC), Reference Grammar Network. URL: <http://www.seelrc.org:8080/grammar/pdf/stand_alone_romanian.pdf>.

Dobrovie-Sorin, Carmen (1994): *The syntax of Romanian*. Berlin; New York: Mouton de Gruyter.

Duffield, Nigel; White, Lydia (1999): «Assessing L2 knowledge of Spanish clitic placement: converging methodologies.» *Second Language Research* 15(2): 133–160. DOI: 10.1191/026765899668237583.

Duffield, Nigel; White, Lydia; DeGaravito, Joyce Bruhn; Montrul, Silvina; Prevost, Philippe (2002): «Clitic placement in L2 French: evidence from sentence matching.» *Journal of Linguistics* 38(3): 487–525. DOI: 10.1017/S0022226702001688.

Dumitru, Bejan (2001): *Gramatica limbii române: compendiu*. Cluj-Napoca: Echinox.

Escobar, Linda; Gavarró, Anna (2000): «The acquisition of clitics and strong pronouns in Catalan.» In: Birgit Gerlach; Janet Grijzenhout [ed.]: *Clitics in phonology, morphology and syntax*. Amsterdam: John Benjamins, 161–180.

Fabra, Pompeu (1991): *Gramàtica catalana*. Barcelona: Teide.

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

Franks, Steven L. (2000): «Clitics at the interface: an introduction to clitic phenomena in European languages.» In: Frits Beukema; Marcel den Dikken [ed.]: *Clitic phenomena in European languages*. Amsterdam: John Benjamins, 1–46.

Gavarró, Anna; Mata, Meritxell; Ribera, Eulàlia (2006): «L'omissió dels clítics d'objecte i partitius en el català infantil: dades espontànies.» In: Claus D. Pusch [ed.]: *La gramàtica pronominal del català: variació – evolució – funció / The grammar of Catalan pronouns: variation – evolution – function*. Aachen: Shaker, 27–46.

González-Barros, José Damián (2004): *Esquemas de rumano*. Madrid: Centro de Lingüística Aplicada.

Gràcia, Lluïsa (2005): *El tagal: Estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la del tagal*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Halpern, Aaron (1995): *On the morphology and placement of clitics*. Stanford (CA): CLSI Publications.

Himmelmann, Nikolaus P. (1999): «The lack of zero anaphora and incipient person marking in Tagalog.» *Oceanic Linguistics* 38(2): 231–269. DOI: 10.1353/ol.1999.0010.

Jarvis, Scott; Pavlenko, Aneta (2008): *Crosslinguistic influence in language and cognition*. New York: Routledge.

Kroeger, Paul (1993): *Phrase structure and grammatical relations in Tagalog*. Stanford (CA): CSLI Publications.

——— (1998): «Clitics and clause structure in Tagalog.» In: L. S. Bautista [ed.]: *Pagtanaw: Essays on language in honor of Teodoro A. Llamzon*. Manila: Linguistic Society of the Philippines, 53–72. [Disponible com a manuscrit, URL: <http://www.gial.edu/personnel/kroeger/Clitics-Llamzon-online.pdf>]

Legendre, Geraldine (2000): «Positioning Romanian verbal clitics at PF: An Optimality-Theoretic analysis.» In: Birgit Gerlach; Janet Grijzenhout [ed.]: *Clitics in phonology, morphology and syntax*. Amsterdam: John Benjamins, 219–254.

Leonini, Chiara (2006): «The acquisition of object clitics and definite articles: Evidence from Italian as L2 and L1.» Tesi doctoral. University of Florence.

Liceras, Juana M. (1985): «The value of clitics in non-native Spanish.» *Second Language Research* 1(2): 151–168. DOI: 10.1177/026765838500100203.

Lombard, Alf (1974): *La langue roumaine: Une présentation*. Paris: Klincksieck.

MacWhinney, Brian (2000): *The Childes project*. Mahawah (NJ); Londres: Lawrence Erlbaum Associates.

Marvà, Jeroni (1968): *Curs superior de gramàtica catalana*. Barcelona: Barcino.

Mayer, Mercer (1969): *Frog, where are you?* New York: Dial Books for Young Readers.

© Romania Minor
http://www.romaniaminor.net/ianua/

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

Mercado, Raphael (2004): «Focus constructions and WH-questions in Tagalog: A unified analysis.» *Toronto Working Papers in Linguistics* 23(1): 95–118. URL: <http://twpl.library.utoronto.ca/index.php/twpl/article/view/6203>.

Montrul, Silvina (2004): *The acquisition of Spanish: Morphosyntactic development in monolingual and bilingual L1 acquisition and in adult L2 acquisition*. Amsterdam: John Benjamins.

Nagaya, Naonori (2006): «Preferred referential expressions in Tagalog.» *Tokyo University Linguistic Papers (TULIP)* 25: 83–106. [Accessible a l'URL: <http://www.ruf.rice.edu/~nagaya/download/Nagaya2006TagalogReferentialExpressions.pdf> (25 gener 2008)]

Odlin, Terence (1989): *Language transfer: Crosslinguistic influence in language learning*.

Parodi, Teresa (2002): «Optionality in developing grammars: Pronouns and clitics in L2 acquisition.» *University of Cambridge Working Papers in Applied Linguistics* 7: 57–80. URL: <http://www.rceal.cam.ac.uk/Publications/Working/Vol7/Parodi.pdf>.

Pérez Saldanya, Manuel; Sifre Gómez, Manuel; Todolí Cervera, Júlia (2004): *Morfologia catalana*. Barcelona: UOC.

Pusch, Claus D. (2006): «Presentació del Volum.» In: Claus D. Pusch [ed.]: *La gramàtica pronominal del català: variació – evolució – funció / The grammar of Catalan pronouns: variation – evolution – function*. Aachen: Shaker, vii–xvi.

Rackowski, Andrea (2003): «The case of voice in Tagalog.» *Cornell Working Papers in Linguistics* 19: 203–227. URL: <http://conf.ling.cornell.edu/CWPL/volume19_spring_2003.pdf>.

Rizzi, Luigi. (1986): «Null objects in Italian and the Theory of *pro*.» *Linguistic Inquiry* 17(3): 501–557. URL: <http://www.jstor.org/stable/4178501>.

Răuţă, Aurelio (1973): *Gramática Rumana*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas.

Santoro, Maurizio (2006): «L2 acquisition of Italian clitic case morphology: Language transfer or continuity?» *Italian Journal of Linguistics / Rivista di Linguistica* 18(2): 355–378.

Schachter, Paul; Otanes, Fe T. (1972): *Tagalog reference grammar*. Berkeley (CA): University of California Press.

Towel, Richard; Hawkins, Roger (1994): *Approaches to second language acquisition*. Cleveland: Multilingual Matters.

Wexler, Ken; Gavarró, Anna; Torrens, Vicenç (2004): «Feature checking and object clitic omission in child Catalan.» In: Reineke Bok-Bennema; Bart Hollebrandse; Brigitte Kampers-Manhe; Petra Sleeman [ed.]: *Romance Languages and Linguistic Theory 2002: Selected papers from 'Going Romance', Groningen, 28–30 November 2002*. Amsterdam; Philadelphia:

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

John Benjamins, 253–270. [Disponible com a report de recerca (CLT–UAB), URL: <http://seneca.uab.es/ggt/publicacions/reports/pdf/GGT-03-5.pdf> (8 juny 2008).]

White, Lydia (1996): «Clitics in L2 French.» In: Harald Clahsen [ed.]: *Generative perspectives on language acquisition: Empirical findings, theoretical considerations and crosslinguistic comparisons*. Amsterdam: John Benjamins, 335–368.

Pau Maré i Soler
Universitat de Girona
Departament de Filologia i Comunicació
Pl. Ferrater Mora, 1
E-17071 Girona

© Romania Minor
http://www.romaniaminor.net/ianua/

BDD-A5278 © 2010 Romania Minor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)